

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

(підпис)

Наталія РЯБУХА

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ
(МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА) І ТВОРЧИЙ КОНКУРС)
для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти
(ПЗСО)
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
В6 «ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА»
освітня програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

Розглянуто і затверджено
на засіданні вченої ради
ХДАК
протокол № 10
від 21 березня 2025 р.

Вступний іспит для іноземців (мова навчання (українська) і творчий конкурс) проводиться з метою виявлення мовних компетентностей з української мови а також знань та творчих умінь вступників, які бажають навчатися в ХДАК за ступенем бакалавра з метою з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі сценічного мистецтва. Вступний іспит для іноземців складається з двох частин: I частина – мова навчання (українська), II частина – творчий конкурс. За результатами складання двох частин виставляється загальна оцінка, яка є єдиною складовою конкурсного балу для цієї категорії вступників.

I ЧАСТИНА МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА)

Програма призначена для іноземців та осіб без громадянства, які виявили бажання здобувати освітній ступінь «**БАКАЛАВР**» на території України і володіють мовою навчання (українською) в обсязі, який співвідноситься з рівнем «незалежного користувача» (згідно з класифікацією Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти).

Вступний іспит для абітурієнтів із числа іноземців та осіб без громадянства з іноземної мови (українська мова) (далі – вступний іспит) визначає рівень знань української мови та перевіряє комунікативну компетентність, володіння словниковим запасом і граматичними структурами, які відповідають рівню B1 за стандартами Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Мета та завдання вступного іспиту

Вступний іспит має на меті визначення рівня підготовки абітурієнтів з числа іноземців та осіб без громадянства (далі – абітурієнти) з української мови для забезпечення якісної підготовки фахівців з числа іноземців та осіб без громадянства. Під час вступного іспиту абітурієнти повинні продемонструвати належний рівень сформованості мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей.

Мовна компетентність передбачає володіння абітурієнта фонетичними, орфоепічними, лексичними, орфографічними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української мови.

Мовленнєва компетентність охоплює вміння абітурієнта сприймати і відтворювати інформацію українською мовою.

Соціокультурна компетентність передбачає знання абітурієнта з країнознавства, культурології, фонові знання тощо, а також уміння використовувати ці знання в різних мовних ситуаціях у процесі спілкування з представниками інших культур.

Вимоги до вмінь і навичок

Складовими мовленнєвої діяльності є рецептивні та продуктивні вміння.

Комунікативна мовленнєва компетентність кандидата має вияв у виконанні різних видів *мовленнєвої діяльності*, а саме: *сприймання, продукція, інтеракція* або *медіація* (зокрема усна або письмова). Кожен з цих типів діяльності може бути пов'язаний з текстами або в усній, або в письмовій, або в обох формах. До рецептивних умінь належить **читання**, а до продуктивних умінь належать *письмо та говоріння*.

ЧИТАННЯ

Вступний іспит передбачає оцінювання сформованості вмінь ознайомлювального читання; уміння повно, точно і глибоко розуміти основну інформацію тексту, порядок викладу інформації в тексті, уміння дати в усній формі відповіді на поставлені запитання (на 2 із 5-ти запропонованих) щодо прочитаного тексту.

Типи текстів:

- короткі оригінальні тексти й оголошення, пов'язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- короткі газетні і журнальні статті з описом подій; інтерв'ю в пресі;
- вивіски в громадських місцях;
- написи й оголошення в межах певної теми;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними, наприклад, для запису в бібліотеку, для членства в клубі / секції;
- довідка;
- листівки, короткі приватні листи;
- електронні листи, факси, sms;
- брошури, проспекти, плакати.

ПИСЬМО

Писемне мовлення визначає рівень сформованості репродуктивно-продуктивних умінь на основі інформації прочитаного тексту, уміння дати в письмовій формі відповіді на поставлені запитання (на 3 із 5-ти запропонованих) щодо прочитаного тексту. Письмові відповіді, створені абітурієнтом, повинні бути оформлені відповідно до норм сучасної української мови.

ГОВОРІННЯ

Вступний іспит передбачає створення власного висловлення в усній формі до запропонованої теми. Під час вступного іспиту оцінюється зміст і комунікативна наповненість, ефективність і повнота розкриття теми, адекватність наданої інформації, правильність уживання застосованих

лексичних одиниць і граматичних конструкцій, доречність і точність використання їх в усному мовленні.

Абітурієнт має висловлювати власні міркування і почуття, особисте ставлення до фактів чи подій; формулювати критичну оцінку фактів; залучати до свого мовлення елементи аргументації.

Перелік розмовних тем:

1. Україна.
2. Культура України.
3. Київ.
4. Харків.
5. Львів

Характер мовного матеріалу Граматичний мінімум з української мови

1. Фонетика. Орфоепія. Графіка.

Голосні і приголосні звуки. Поняття складу. Наголос і ритміка слова. Засоби милозвучності української мови. Інтенація. Алфавіт. Співвідношення вимови і письма.

2. Словотвір.

Склад слова. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Основа слова.

Словотвір слів, що належать до різних частин мови (іменників, прикметників, дієслів).

3. Морфологія.

Іменник. Загальне значення іменника. Семантико-граматичні категорії іменника. Власні і загальні назви. Конкретні й абстрактні значення іменників. Категорія істот і неістот. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Категорія відмінків. Категорія збірності й одиничності. Основні значення відмінків. Відмінювання іменників (однина, множина; тверда, м'яка, мішана групи). Деякі незмінювані іменники.

Прикметник. Значення прикметника. Якісні прикметники. Відносні прикметники. Присвійні прикметники. Тверда і м'яка група прикметників. Відмінювання прикметників (тверда і м'яка групи). Ступені порівняння прикметників. Синтаксичний зв'язок прикметника з іменником.

Числівник. Значення числівника. Розряди числівників за значенням і граматичними ознаками. Кількісні і порядкові числівники. Групи числівників за будовою. Прості, складні, складені числівники. Неозначено-кількісні числівники. Відмінювання числівників.

Займенник. Значення займенників. Особові займенники. Особово-вказівні займенники. Зворотний займенник *себе*. Присвійні займенники. Вказівні займенники. Означальні займенники. Питально-відносні займенники. Заперечні займенники. Відмінювання займенників.

Дієслово. Значення дієслова. Два варіанти дієслівних форм: основа інфінітива і основ теперішнього часу. Дві дієвідміни дієслова. Категорія виду.

Категорія перехідності / неперехідності. Категорія особи. Модальні значення необхідності безособових дієслів *не було, нема*. Категорія часу. Вживання часових форм. Категорія способу. Категорія дієслівного стану. Безособові дієслова. Дієслівне керування. Дієслова руху.

Дієприкметник. Активні дієприкметники теперішнього часу. Активні дієприкметники минулого часу. Пасивні дієприкметники. Предикативні форми на *-но, -то*.

Дієприслівник. Дієприслівники недоконаного виду теперішнього часу. Дієприслівники минулого часу. Дієприслівники на *-ся -сь*.

Прислівник. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Якісно-означальні прислівники. Прислівники способу або образу дії. Кількісно-означальні прислівники. Обставинні прислівники часу. Безособово-предикативні прислівники, що виражають стан природи. Функції прислівників у реченні.

Прийменники. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників. Значення прийменників у прийменниково-відмінкових конструкціях.

Сполучники і сполучні слова, їхнє значення і вживання.

Частки, їх значення і вживання.

Вигуки, що виражають етикет-вітання, подяку, побажання, вибачення тощо.

4. Синтаксис.

Вираження суб'єктно-предикативних відношень.

Просте речення. Розповідне речення. Питальне речення. Спонукальне речення. . Просте ускладнене речення.

Складне речення.

Лексичний мінімум з української мови Лексичний мінімум має складати щонайменше 2 500 слів і словосполучень, що відповідає широкому профілю навчального закладу. Активний лексичний мінімум має складати щонайменше 1 200 слів і словосполучень.

Лексико-граматичний мінімум передбачає перевірку рівня сформованості лексичної і граматичної компетенцій у вступників, зокрема **передбачає виконання тесту**, який складається з 10 завдань.

4. Порядок проведення вступного іспиту

Вступний іспит проводять відповідно до Правил прийому до Харківської державної академії культури в 2025 році.

5. Структура вступного іспиту

Вступний іспит передбачає три субтести для комплексного оцінювання рівня сформованості мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей:

- письмовий субтест на володіння граматичним матеріалом;
- усний субтест на текстовому матеріалі соціально-культурного, офіційно-ділового та побутового змісту (вид мовленнєвої діяльності – читання);
- усний субтест, що ґрунтується на фаховому змісті та враховує потреби навчально-професійної комунікації (вид мовленнєвої діяльності – говоріння).

На період воєнного стану тестування проводиться **в дистанційному режимі**

Список рекомендованої літератури

Антонів О. В. Українська мова для іноземців: модуль курс В1-В2 : навч. посібник; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Центр україністики. Київ : Інкос, 2012. 271 с.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук, ред. укр. видання - д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєв. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с

Загальноосвітній стандарт з української мови як іноземної (рівні А1, А2, В1, В2, С1) /укл. Н. С. Ніколаєва, Н. О. Бондарева, А. А. Дем'янюк, М. В. Шевченко, В. В. Овдіюк, М. Ю. Якубовська. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>

Козелко І. Р. Практикум з української мови як іноземної (Морфологія: іменник, займенник, прикметник): навч. посіб. Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2017. 24 с.

Луценко В.І. Українська мова для іноземних студентів: у 4 т. Том 1: Навч. посіб. Дніпро: Національний гірничий університет, 2017. 83 с.

Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців: навч. посіб. / Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2017. 195 с.

Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців: практикум. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. 188 с.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною, затверджені Колегією МОН України 22.05.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/proministerstvo/doradchi-organi/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-2018>.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**знань абітурієнтів з числа іноземців та осіб без громадянства,
які вступають до ХДАК у 2025/2026 навчальному році
для здобуття ступеня бакалавра
(МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА))**

Знання з української мови як іноземної оцінюються за 100-бальною шкалою, початком відліку є 100 балів. Загальна оцінка вступного випробування виводиться на підставі оцінок за кожен його компонент і складає 100 балів, таким чином максимальна оцінка вступного випробування може складати 200 балів. Іноземний громадянин не отримує рекомендації до зарахування, якщо набирає менше 124 балів.

І. Лексико-граматичний тест (20 балів)

20-5	Знання відмінкової системи української мови. Уміння правильно відмінювати іменники, прикметники і займенники. Здатність правильно використовувати прості прийменники на письмі. Відсутність або незначна кількість помилок при використанні форм дієслова. Уміння відрізняти і використовувати види складнопідрядних речень.
------	--

5-0	Знання відмінкової системи української мови на низькому рівні. Невміння правильно відмінювати іменники, прикметники і займенники. Відсутність здатності правильно використати прості прийменники на письмі. Наявність великої кількості помилок при використанні форм дієслова. Невміння відрізняти і використовувати види складнопідрядних речень.
-----	---

II. Говоріння (40 балів)

40-9	Достатній рівень володіння діалогічною мовою; розуміння питань, їх оформлення відповідно до норм української мови. Допускається незначна кількість помилок, які все ж не заважають взаєморозумінню
9-0	Низький рівень володіння діалогічною мовою нерозуміння питань, їх оформлення зі значними відхиленнями від норм української мови. Наявність великої кількості помилок, які заважають взаєморозумінню

III Читання (20 балів)

20-5	Абітурієнт читає виразно, з хорошою дикцією; інтонація (поділ пропозицій на смислові частини, мелодика пропозицій різної синтаксичної будови), тембр, темп, гучність читання відтворюють авторський задум, стильові характеристики тексту. Абітурієнт повно, точно і глибоко розуміє основну інформацію тексту, визначає його тему, порядок викладу інформації в тексті, робить правильні висновки
5-0	Абітурієнт читає, не зв'язуючи слова між собою інтонаційно, не відділяючи одну пропозицію від іншої, допускає значну кількість помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє у багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови Абітурієнт не розуміє основну інформацію тексту, не визначає його тему, порядок викладу інформації в тексті, не робить правильні висновки

IV. Письмо (20 балів).

20-5	Достатній рівень володіння писемним мовленням; розуміння поставлених запитань щодо прочитаного тексту та їх писемне оформлення відповідно до норм української мови. Допускається незначна кількість мовленнєвих помилок.
5-0	Низький рівень володіння писемним мовленням; нерозуміння поставлених запитань щодо прочитаного тексту, їх писемне оформлення зі значними відхиленнями від норм української мови. Наявність великої кількості мовленнєвих помилок.

ЧАСТИНА II

ТВОРЧИЙ КОКНУРС

Творчий конкурс – форма вступного випробування для вступу на основі повної загальної середньої освіти, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти.

Творчий конкурс спрямований на виявлення спроможності вступника до навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва; є комплексним (включає практичну та теоретичну складові), й проводиться в очному форматі, відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Харківській державній академії культури у 2025 році.

Теоретичні складова творчого конкурсу проводиться у вигляді співбесіди й передбачає демонстрацію вступником обізнаності щодо:

- основних етапів еволюції професії актора драматичного театру і кіно,
- історії українського і світового театру і кіно, драматургії та світової літератури,
- історії написання літературних творів, виконуваних абітурієнтом під час випробування,
- театральної термінології та літератури за фахом,
- основ теорії сценічного мистецтва.

Практична складова творчого конкурсу включає наочну демонстрацію вступником спроможностей:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою літературні твори;
- виявляти специфічні особливості літературної форми виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- грамотно визначати жанрові особливості при їх втіленнях за допомогою (уринок з прози, вірш, байка, монолог з п'єси);
- співати під час вступного випробування;
- акторського перевтілення;
- темпо-ритмічного володіння мовною технікою при виконанні літературних творів;
- органічної дії;
- м'язового звільнення.

Творчий конкурс складається з двох частин: «Акторська майстерність» та «Основи теорії театального та кіномистецтва».

Визначення виконавських здібностей та професійних даних під час складання випробування з **«Акторської майстерності»** відбуватиметься у формі офлайн зустрічі з комісією, який передбачає:

- читання одного з чотирьох творів (уривок з прози, вірш, байка, монолог з п'єси) підготовленого за власним вибором;
- виконання пісні, підготовленої за власним вибором.

Складання випробування з **«Основ теорії театального та кіномистецтва»** передбачає перевірку загальнокультурного та літературно-теоретичного рівнів підготовки абітурієнтів, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку авторів, твори яких виконували абітурієнти;
- знання виконавського репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (комедія, трагедія, драма, мелодрама, трагікомедія, фарс, лірика, епос тощо);
- знання імен видатних діячів театального мистецтва та кіномистецтва;
- орієнтація в розвитку сюжету та змісту зазначених в переліку драматургічних творів та кінофільмів вступних випробувань;
- знання відомих акторів, режисерів, драматургів та театральних колективів;
- знання основних елементів акторської професії;

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) з кожної дисципліни.

Структура оцінки з кожної дисципліни і порядок оцінювання підготовленості вступників

Випробування	Бали
Дисципліна «Акторська майстерність»	
1. читання одного з чотирьох творів: уривок з прози, вірш, байка, монолог з п'єси	0-60
2. виконання пісні підготовленої за власним вибором	0-40
Загальна сума	0-100
Дисципліна «Основи теорії театального та кіномистецтва»	
1. знання особливостей стилю і творчого доробку авторів, твори яких виконували абітурієнти;	0-20
2. знання виконавського репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (комедія, трагедія, драма, мелодрама, трагікомедія, фарс, лірика, епос тощо);	0-20
3. знання відомих діячів театального мистецтва та кіномистецтва;	0-20
4. орієнтації розвитку сюжету та змісту зазначених в переліку	0-20

драматургічних творів та кінофільмів вступних випробувань;	
5. знання основних елементів акторської професії;	0-20
Загальна сума	0-100

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2025 РОЦІ
за спеціальністю В 6 Перформативні мистецтва
освітньо-професійної програми «Акторське мистецтво драматичного
театру і кіно»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання приймальних вимог. Не володіє елементарними знаннями з історії українського і світового театру, драматургії та світової літератури. Не може пояснити мотивацію вибору професії актора.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання приймальних вимог. Не володіє елементарними знаннями з історії написання літературних творів, виконуваних ним під час іспитів. Не володіє на елементарному рівні знаннями з основ теорії театрального мистецтва.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання приймальних вимог. Не володіє практичними навичками на елементарному рівні грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою літературні твори, вокальні номери; пластично рухатися та танцювати під музику під час вступного випробування. Грамотно відповідати на запитання з теорії та історії українського і світового мистецтва.
2. Середній 124 - 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог. Здатний відтворити незначну частину матеріалу на репродуктивному рівні, але показав обмежений рівень знань з історії українського і світового театру, драматургії та світової літератури. Пояснює мотивацію вибору професії актора з урахуванням її загальновідомих особливостей.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог, здатний навести окремі приклади за допомогою екзаменатора, але показав обмежений рівень знань з історії написання літературних творів, виконуваних ним під час іспитів. Недостатньо володіє знаннями з основ теорії театрального мистецтва.

	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог, здатний відтворити основну частину матеріалу, демонструє окремі практичні навички, але недостатньо володіє вмінням грамотно і виразно виконувати за жанром, характером, стилем, формою літературні твори, виконувати вокальні номери, пластично рухатися та танцювати під музику під час вступного випробування. Грамотно відповідати на запитання з теорії українського і світового мистецтва.
3. Достатній 150-175 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог, може наводити окремі власні приклади на підтвердження окремих суджень, відносно елементарних знань з історії українського і світового театру, драматургії та світової літератури. Аргументовано пояснює мотивацію вибору професії актора з урахуванням її загальновідомих особливостей.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог, володіє навичками мистецького аналізу на рівні цілісного уявлення про певні явища, здатний виправляти допущені помилки та добирати аргументи на підтвердження власного судження та висновку. Володіє елементарними знаннями з історії написання літературних творів, виконуваних ним під час іспитів та основ теорії театрального мистецтва, але недостатньо виразно та впевнено показав розуміння сучасних мистецьких проблем.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог. Володіє вмінням грамотно і виразно виконувати за жанром, характером, стилем, формою літературні твори, виконувати вокальні номери, пластично рухатися та танцювати під музику під час вступного випробування. Грамотно відповідати на запитання з теорії українського і світового мистецтва, але не досить виразно та впевнено показав розуміння сучасних мистецьких проблем.
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог на достатньому художньому рівні, вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу, володіє основними знаннями з історії українського і світового театру, драматургії та світової літератури. Переконливо та аргументовано пояснює мотивацію вибору професії актора, спираючись на глибокі знання про неї.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог на достатньому художньому рівні, вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу, володіє основними знаннями з історії написання літературних творів, виконуваних ним під час іспитів та основ теорії

	театрального мистецтва. Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання приймальних вимог на достатньому художньому рівні, вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу, демонструє володіння практичними навичками з фаху на дуже високому рівні. Грамотно і виразно виконує за жанром, характером, стилем, формою літературні твори, вокальні номери, пластично рухається та танцює під музику під час вступного випробування. Грамотно відповідає на запитання з теорії українського і світового мистецтва.
--	--

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за один етап менше **124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на денну або заочну форми здобуття освіти не допускаються.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ТВОРИ, ЗАПРОПОНОВАНІ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Брехт Б. "Матінка Кураж та її діти".
2. Мольєр Ж.-Б. "Тартюф".
3. Українка Л. "Лісова пісня".
4. Франко І. "Украдене щастя".
5. Шекспір У. "Ромео і Джульєтта".

ОБОВ'ЯЗКОВІ КІНОФІЛЬМИ, ЗАПРОПОНОВАНІ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Осика Л. «Захар Беркут» (український кінофільм)
2. Фелліні Ф. «Джульєтта і духи» (італійський кінофільм)
3. Лелюш К. «Жити, щоби жити» (французький кінофільм)
4. Кубрик С. «Спартак» (американський кінофільм)
5. Параджанов С. "Тіні забутих предків" (український кінофільм)

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001.
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практ. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016.
3. Борис, Ігор. Таїнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
4. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
5. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
6. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.

7. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. – 640 с.
8. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до вимог ECTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру і кіно". Х. : ХДАК, 2012.